

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ СТОКОВИЋ И ДРУГИ ПРОТИВ СРБИЈЕ

(Представке бр. 75879/14 и 17 других – види списак у прилогу)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

8. март 2016. године

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакторске измене.

У предмету Стоковић и други против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању већа у саставу:

Helena Jäderblom, *председник,*

Dmitry Dedov,

Branko Lubarda, *судије,*

и Maridalena Tsirli, *заменик секретара Одељења,*

После већања на затвореној седници 9. фебруара 2016. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу осамнаест представки (види додатак уз ову пресуду) против Србије поднетих Суду према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”) 10. јуна 2014. године. Сви подносиоци представки су били српски држављани, а њихови лични подаци и остале релевантне појединости утврђене су у додатку уз ову пресуду.

2. Подносиоце представки заступали су госпођа Т. Петровић и господин П. Јанковић, адвокати из Београда. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада”) заступао је њен заступник, госпођа Вања Родић.

3. Представке су 9. јануара 2015. године прослеђене Влади.

4. Влада је ставила примедбу на разматрање представке од стране Одбора. Пошто је размотрио ову примедбу, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

A. Парнични поступак који су покренули подносиоци представки

5. Подносиоци представки били су запослени у ХК „Комграп ад Комграп – Макиш д.о.о.”, предузећу из Београда (у даљем тексту: „дужник”). У релевантном тренутку, предузеће је било у већинском друштвеном власништву.

6. Пошто дужник није испунио своје обавезе према запосленима, подносиоци представки су поднели парничну тужбу којом су тражили исплату заосталих плата и разних доприноса за социјално осигурање.

7. Други општински суд у Београду је 23. јуна 2003. године наложио дужнику да подносиоцима представки исплати одређене износе на име заосталих плата и разне доприносе за социјално осигурање. Ова пресуда је постала правоснажна и извршна 25. јула 2005. године.

8. Подносиоци представки су 26. септембра 2005. године обратили Четвртом општинском суду у Београду за извршење пресуде од 23. јуна 2003. године.

9. Наведени суд је 18. јануара 2006. године наложио извршење пресуде и подносиоцима представки досудио трошкове настале у извршном поступку.

B. Статус дужника

10. Влада је тврдила да је дужник продат 2007. године приватном предузећу.

11. Подносиоци представки се са тим нису сложили и тврдили су да је то заправо друго предузеће које је приватизовано 2007. године.

12. Влада је изнела да је стечајни поступак покренут у односу на дужника 22. јула 2010. године и да је прекинут 10. јуна 2013. године.

13. Подносиоци представки се са тим нису сложили и тврдили су да је то заправо друго предузеће које је банкротирало 2013. године.

14. У додатним запажањима Влада је изнела да је стечајни поступак покренут у односу на дужника 24. јула 2013. године и да је прекинут 8. новембра 2013. године када је одлука о покретању стечајног поступка укинута.

В. Поступак пред Уставним судом

15. Подносиоци представки су 27. октобра 2010. године поднели уставну жалбу, тражећи обештећење због неизвршења поменуте пресуде.

1. У вези са подносиоцима представки у предметима бр. 75890/14 и 76373/14

16. Уставни суд је 27. новембра 2013. године утврдио да су подносиоци представки претрпели повреду „права на суђење у разумном року” у вези са извршним поступком. Суд им, међутим, није досудио накнаду нематеријалне штете, сматрајући да се у обзир може узети само период након што су подносиоци представки наставили извршни поступак после смрти њихових рођака (9. јула 2013. године, односно 15. маја 2013. године).

2. У вези са осталим подносиоцима представки

17. Уставни суд је 27. новембра 2013. године утврдио да су подносиоци представки претрпели повреду „права на суђење у разумном року” у вези са извршним поступком. Суд је наложио убрзање поступка и изјавио да подносиоци представки имају право на накнаду нематеријалне штете у износу од по 800,00 евра, претворено у домаћу валуту по стопи важећој на дан исплате.

18. Како предметни извршни поступак још није завршен, Уставни суд је утврдио да су уставне жалбе преурађене у погледу захтева за накнаду на материјалне штете, из ког разлога је у овом делу уставне жалбе одбио.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО И ПРАКСА

19. Релевантно домаће право у вези са статусом друштвених предузећа, извршним и стечајним поступцима изнето је у предметима *Р. Качанор и друге против Србије* (бр. 2269/06 и друге, ст. 57–64. и ст. 71–76, 15. јануар 2008. године), и *Јовичић и други против Србије* ((одлука), број 37270/11, ст. 88–93, 15. октобар 2013. године). Штавише, судска пракса Уставног суда у вези са друштвеним предузећима, заједно са релевантним одредбама о уставним жалбама и приватизацији друштвених предузећа, изнета је у одлуци о допуштености у предмету *Маринковић против Србије* ((одлука), број 5353/11, ст. 26–29. и ст. 31–44, 29. јануар 2013. године); пресуда у предмету *Маринковић против Србије* (број 5353/11, ст. 29–32, 22. октобар 2013. године); и пресуда у предмету *Феризовић против Србије* ((одлука), број 65713/13, 26. новембар 2013. године).

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

20. Суд сматра да, у складу са Правилем 42. став 1. Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на њихову заједничку чињеничну и правну позадину.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛ. 6. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

21. Подносиоци представки су се притуживали због пропуста Тужене државе да изврши правоснажну судску одлуку донету у њихову корист против дужника, као и због непостојања делотворног правног лека с тим у вези. Релевантне одредбе члана 6. Ст. 1. и 13. Конвенције, као и члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију, гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.”

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.”

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.”

A. Допуштеност

1. Компатибилност *ratione personae* представки бр. 75890/14 и 76373/14

22. Суд примењује да Влада није истакла приговор недопуштеност у смислу непостојања надлежности *ratione personae* у вези са ове две представке. И поред тога, Суд ће испитати надлежност на сопствену иницијативу, пошто ово питање захтева разматрање.

23. Суд примећује да Уставни суд није подносиоцима представки у ова два случаја досудио накнаду нематеријалне штете, сматрајући да се у обзир може узети само период у ком су подносиоци наставили извршни поступак након смрти њихових рођака. Суд је, међутим, већ утврдио да када подносилац представке саопшти да је заинтересован за наставак поступка као наследник, он се може притуживати на целу дужину поступка у питању (види *М.Ќ. против Турске*, број 26136/95, став 25, 19. мај 2005. године).

24. С обзиром на горе наведено, Суд закључује да су ове представке компатибилне *ratione personae* са Конвенцијом.

2. Статус жртве осталих подносилаца представки

25. Влада је изнела да су подносиоци представки, на основу одлуке Уставног суда од 27. новембра 2013. године, изгубили статус жртве. По мишљењу Владе, утврђивање повреде, налози судовима да убрзају спорни извршни поступак и досуђивање накнаде за претрпљену нематеријалну штету представљало је довољно обештећење за повреду права подносилаца представки на суђење у разумном року.

26. Подносиоци представки су оспорили ове тврдње.

27. Суд је већ утврдио да је уставна жалба делотворан правни лек у смислу члана 35. став 1. Конвенције у погледу притужби на неизвршење пресуда против друштвених/државних предузећа (види *Феризовић против Србије*, цитирана у горњем тексту). Међутим, пошто у овом предмету Уставни суд није наложио Туженој држави да исплати износе досуђене правоснажном пресудом, Суд закључује да подносиоци представки нису изгубили статус жртава у смислу члана 34. Конвенције. Стога се Владина примедба с тим у вези мора одбацити.

3. Неисцрпеност домаћих правних лекова

28. Влада је изнела да је стечајни поступак покренут у односу на дужника 22. јула 2010. године и да је прекинут 10. јуна 2013. године.

29. Влада је тврдила да, будући да подносиоци представки нису пријавили своја потраживања у горе наведеном стечајном поступку, њихове представке поднете Суду недопуштене због неисцрпености домаћих правних лекова.

30. Суд је већ разматрао сличне аргументе и одбацио их (види, на пример, *Лолић против Србије*, број 44095/06, став 26, 22. октобар 2013. године). Он не види ниједан разлог да одступи од тог приступа у овим предметима. Према томе, примедба Владе мора се одбацити.

31. Влада је даље изнела да су представке недопуштене зато што подносиоци представки нису користили правни лек у вези са заштитом права на суђење у разумном року, који је био доступан од 22. маја 2014. године.

32. Чак и под претпоставком да се наведени правни лек може сматрати делотворним у посебним околностима ових предмета, Суд примећује да су подносиоци представки покушали да добију обештећење пред Уставним судом и да се од њих није могло оправдано очекивати да употребе још један правни лек који постоји тек након што је

Уставни суд одлучио о њиховим уставним жалбама. Према томе, примедба Владе, с тим у вези, мора се такође одбацити.

33. Суд примећује да притужбе подносилаца представки нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције. Он даље примећује да оне нису недопуштене ни по једном другом основу. Према томе, оне се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

34. Влада је тврдила да је дужник приватно предузеће од 2007. године и да се Тужена држава не може сматрати одговорном за неизвршење судских одлука донетих против приватног предузећа.

35. Суд примећује да, без обзира на то да ли је дужник приватизован 2007. године или не, у време када су донете правоснажна домаћа пресуда и налог за извршење, дужник пословао као државно правно лице. Држава је, према томе, непосредно одговорна за своје дугове (види *Јовичић и други против Србије*, број 37270/11, и друге, став 36, 13. јануар 2015. године).

36. Суд, такође, примећује да правоснажна судска одлука донета у корист подносилаца представки још није извршена.

37. Суд је често налазио повреде члана 6. Конвенције и/или члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију у случајевима који покрећу питања слична оним постављеним у предметном случају (види *Р. Качапор и друге*, цитирана у горњем тексту, ст. 115–16. и 120; *Марчић и други против Србије*, број 17556/05, став 60, 30. октобар 2007. године; *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05, 43548/05, 43569/05 и 36986/06, ст. 123–24. и ст. 133–34, 13. јануар 2009. године; *Рашковић и Милуновић против Србије*, бр. 1789/07 и 28058/07, ст. 74. и 79, 31. мај 2011. године; и *Адамовић против Србије*, број 41703/06, став 41, 2. октобар 2012. године).

38. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није изнела ниједну чињеницу, нити уверљив аргумент, који би могли да га убеди да донесе другачији закључак у овом предмету. Према томе, дошло је до повреде члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију.

39. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да разматра суштински исту притужбу према члану 13. Конвенције (види *mutatis mutandis*, *Kin-Stib и Majkić против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

40. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.”

А. Штета, трошкови

41. Подносиатељка представке у представци број 76392/14, госпођа Стана Митровић, тражила је да се Туженој држави наложи да јој исплати, из сопствених средстава, износе досуђене правоснажном судском одлуком донетом у њену корист, као и трошкове извршног поступка. Она је такође тражила 1.741 евра на име нематеријалне штете и судских трошкова насталих пред Судом.

42. Остали подносиоци представки су тражили да се Туженој држави наложи да им исплати, из сопствених средстава, износе досуђене правоснажном судском одлуком донетом у њихову корист, као и трошкове извршног поступка, заједно са разним износима у вези са претрпљеном нематеријалном штетом за сваког од њих и судске трошкове настале у поступку пред Судом, од 2.383 евра до 5.022 евра.

43. Влада је ове захтеве оспорила.

44. С обзиром на повреде утврђене у овом предмету и сопствену праксу (види *Р. Качапори друге*, ст. 123–26, и *Црнишанин и други*, став 139, обе цитиране у горњем тексту), Суд налази да Влада треба да подносиоцима представки исплати износе досуђене судском одлуком од 23. јуна 2003. године, као и утврђене трошкове извршног поступка, након што се одузму износи који су можда већ исплаћени по том основу на домаћем нивоу.

45. У вези са нематеријалном штетом, Суд сматра да су подносиоци представки претрпели одређени нематеријални губитак који произилази из повреда Конвенције утврђених у овом случају. Суд сматра да је оправдано да се госпођи Стани Митровић (представка број 76392/14) досуди 1.741 евра, а по 2.000 евра свим осталим подносиоци представки, за накнаду нематеријалне штете, као и трошкова, након одузимања свих износа који су можда већ исплаћени по овом основу (види *Стошић против Србије*, број 64931/10, ст. 66. и 67, 1. октобар 2013. године).

Б. Затезна камата

46. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Одлучује* да представке здружи;
2. *Проглашава* представке допуштеним;
3. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. Конвенције;

4. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију;

5. *Утврђује* да нема потребе да се притужбе подносилаца представки према члану 13. Конвенције разматрају посебно;

6. *Утврђује*

(а) да Тужена држава исплати подносиоцима представки, у року од три месеца, износе досуђене правоснажном домаћом пресудом од 23. јуна 2003. године донетом у њихову корист, као и трошкове извршног поступка, после одузимања свих износа који су можда већ исплаћени по овом основу;

(б) да Тужена држава исплати подносиоцима представке госпођи Стани Митровић (представка број 76392/14), у истом року, 1.741 евра на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може наплатити подносиоцима представке, који ће се претворити у локалну валуту, по курсу важећем на дан измирења, после одузимања свих износа који су можда већ исплаћени по овом основу;

(в) да Тужена држава исплати свим осталим подносиоцима представки, у истом року, 2.000 евра на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може наплатити на овај износ, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате, после одузимања свих износа који су можда већ исплаћени по овом основу;

(д) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, плати обичну камату на горе наведени износ по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;

7. *Одбија* преостали део захтева подносилаца представки за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми 8. марта 2016. године, у складу са правилем 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Marialena Tsirli

Заменик секретара

Helena Jäderblom

Председник

ДОДАТАК

Број	Број представке	Име подносиоца представке и датум рођења
1.	75879/14	Радован СТОКОВИЋ 21/04/1949
2.	75880/14	Владета ВУЛЕТИЋ 09/07/1961
3.	75884/14	Милена ВЛАИСАВЉЕВИЋ 19/11/1948
4.	75886/14	Предраг ЖИВАНОВИЋ 25/11/1953
5.	75890/14	Јасна МИЛИЋЕВИЋ 23/06/1962
6.	75907/14	Драган ТРИСИЋ 27/08/1952
7.	75935/14	Хавка ИМЕР 08/11/1959
8.	75943/14	Зорка ЦАЛОВ 08/07/1948
9.	75962/14	Драган СЕЛИМОВИЋ 30/11/1962
10.	76020/14	Горан ПАВЛОВИЋ 21/07/1973
11.	76023/14	Марија ЖИВКОВИЋ 04/02/1957
12.	76029/14	Добросав УРОШЕВИЋ 20/07/1953
13.	76071/14	Радисав ГЛИШИЋ 07/03/1947
14.	76360/14	Даница ТОДОРОВИЋ 18/06/1949